

ENERGIE ȘI BIOMASĂ

Cuprins

- În 2012, 13 raioane vor avea șansa să-și încălzească instituțiile publice rurale cu energie din biomasă
- Satele din Telenești și Sângerei au semnat Memorandumuri de colaborare pentru a se conecta la sisteme termice pe biomasă
- 40 de primari și directori de școli, grădinițe au vizitat s. Antonești, Ștefan Vodă, pentru a vedea cum funcționează cazanele pe biomasă
- Liderii comunitari au cunoștințe noi despre tehnologiile termice moderne pe bază de biomasă
- Paiele nu sunt deșeuri, ci sursă de combustibil și de venit suplimentar
- Energia regenerabilă: O AFACERE „CURATĂ”
- Calendarul evenimentelor proiectului energie și biomasă pentru ianuarie, 2012

La Mulți Ani!

Nº2

Noiembrie - Decembrie 2011

Proiectul Energie și Biomasă în Moldova Buletin electronic

Proiectul Energie și Biomasă în Moldova

Acest proiect este finanțat de Uniunea Europeană și co-finanțat, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

ȘTIRI PROIECT

În 2012, 13 raioane vor avea șansa să-și încălzească instituțiile publice rurale cu energie din biomasă

În 2012, Proiectul Energie și Biomasă își va demara activitățile în 13 noi raioane: Dondușeni, Florești, Glodeni, Râșcani, Soroca, Anenii Noi, Orhei, Rezina, Șoldănești, Ungheni, Basarabeasca, Cimișlia și Cahul. Satele din aceste raioane vor fi invitate în 2012 să participe la competiția de selectare a instituțiilor publice ce se vor racorda la sisteme termice pe bază de biomasă cu sprijinul financiar al proiectului. Aceste raioane au fost aprobate la ședința Consiliului Proiectului Energie și Biomasă din 15 decembrie. Consiliul este format din reprezentanți ai Ministerului Economiei, Agenției pentru Eficiență Energetică, Ministerul Mediului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Alianței pentru Eficiență Energetică și Regenerabile, Congresul Autorităților Locale din Moldova, Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova și PNUD Moldova.

Amintim că până în 2014, Proiectul Energie și Biomasă va acoperi toate raioanele Republicii Moldova, în total cel puțin 130 de instituții publice rurale fiind conectate la sisteme de încălzire pe bază de deșeuri agricole.

Proiectul Energie și Biomasă în Moldova este un proiect de 4 ani, implementat în 2011-2014. Bugetul total al proiectului este de 14.56 milioane Euro, acordați de Uniunea Europeană (14 mln Euro) și PNUD Moldova (560,000 Euro).

În 2011, 35 de sate din 8 raioane ale Republicii Moldova au demarat proiecte de instalare a sistemelor termice pe bază de biomasă în școli, grădinițe, centre de sănătate

În 2011, Proiectul Energie și Biomasă și-a desfășurat activitățile în raioanele Ștefan Vodă, Leova, Cantemir, Hâncești, Telenești, Sângerei, Fălești și UTA Gagauz Yeri, în total 35 de comunități rurale fiind selectate pentru a-și conecta instituțiile publice la sisteme moderne de producere a energiei din biomasă. Datorită noii surs de energie, 42 de clădiri vor fi încălzite cu energie din biomasă. Altfel spus, peste 18.000 de persoane, dintre care 8542 copii, își vor spori confortul termic.

Energia produsă din biomasă are mai multe beneficii. Ea reduce dependența de importuri, sporește securitatea energetică, are costuri mai mici, permite dezvoltarea de noi afaceri și crearea de noi locuri de muncă. În plus, energia din surse regenerabile reduce emisiile de gaze cu efect de seră și poluarea mediului ambiant.

Satele din Telenești și Sângerei au semnat Memorandumuri de colaborare pentru a se conecta la sisteme termice pe biomasă

Opt sate din raioanele Telenești și Sângerei ce își vor conecta instituțiile publice la sisteme termice pe bază de biomasă au semnat pe 16 noiembrie Memorandumuri de colaborare cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în cadrul Proiectului Energie și Biomasă, finanțat de Uniunea Europeană.

10 școli și grădinițe din aceste 8 sate (raionul Telenești: Chiștelnița, Sărătenii Vechi, Verejeni; raionul Sângerei: Alexandreni, Bursuceni, Biliceni Noi, Dumbrăvița și Pepeni) vor fi încălzite pe timp de iarnă cu energie produsă local.

„Mă bucur că satul Pepeni a trecut toate etapele de selecție și datorită sprijinului acordat de Uniunea Europeană și PNUD Moldova în grădinița din satul Pepeni va fi instalat un sistem modern de încălzire pe bază de brichete. Cunosc avantajele energiei din biomasă din propria experiență, ori de 2 ani de zile am renunțat la energia pe bază de gaz în favoarea brichetelor cu care îmi încălzesc econom casa”, a declarat Dorin Pânteș, primarul satului Pepeni, raionul Sângerei.

În zilele de 17-18 noiembrie, alte 10 sate din raioanele Hâncești și Fălești au semnat memorandumuri de colaborare cu PNUD Moldova.

40 de primari și directori de școli, grădinițe au vizitat s. Antonești, Ștefan Vodă, pentru a vedea cum funcționează cazanele pe biomasă

40 de primari și directori de școli, grădinițe din 17 sate ce își vor încălzi instituțiile publice cu energie din biomasă au vizitat pe 14 noiembrie satul Antonești, Ștefan Vodă, pentru a vedea din prima sursă cum funcționează sistemul termic pe bază de biomasă.

Satul Antonești, Ștefan Vodă, își încălzește de 4 ani școala, grădinița, centrul de arte și biserica cu energie produsă local, din paie. „Încălzirea cu gaz ne costa foarte scump. Din cauza insuficienței de bani, erau zile când copiii învățau în frig. Soluția alternativă de a ne încălzi cu energie din deșeuri agricole este una reușită. Din 2008, elevii și profesorii învață și muncesc pe timp de iarnă în încăperi călduroase. Pentru energia termică din biomasă plătim de 2 ori mai puțin decât pentru gaz”, a declarat Nadejda Morari, directoarea școlii din Antonești.

Primarii și managerii de instituții publice au văzut cum funcționează cazanele pe bază de biomasă, au vizitat punctul termic, depozitul de păstrare a baloturilor de paie și spațiile încălzite cu energie produsă din biomasă. De asemenea, au primit răspunsuri la toate întrebările privitoare la funcționarea și întreținerea sistemului cât și sfaturi utile privind stabilirea relațiilor viabile cu antreprenorii locali.

„Este o vizită extrem de utilă pentru mine. Prima oară am văzut cu ochii mei cum se încălzește o instituție cu energie produsă din paie. Experiența satului Antonești e relevantă și importantă pentru noi. Ea ne va ajuta să valorificăm la maxim potențialul energetic al biomasei pentru a asigura încălzirea economică și ecologică a clădirilor”, spune Tatiana Gorgos, primar în satul Sărata-Nouă, raionul Leova.

Persoanele ce au vizitat Antoneștiul reprezintă primele 17 sate ce își vor încălzi instituțiile publice cu energie din biomasă cu sprijinul Proiectului Energie și Biomasă, finanțat de Uniunea Europeană. Localitățile sunt din raioanele Ștefan Vodă, Leova, Cantemir și din UTA Gagauz Yeri, acestea fiind primele regiuni în care Proiectul Energie și Biomasă și-a început activitatea.

Liderii comunitari au cunoștințe noi despre tehnologiile termice moderne pe bază de biomasă

172 de lideri comunitari din 8 regiuni țintă identificate în 2011 au obținut cunoștințe noi cu privire la noile sisteme și tehnologii termice pe bază de biomasă, aspectele operaționale cheie ale acestora, stabilirea relațiilor eficiente cu furnizorii locali de combustibil pe bază de biomasă, astfel abilitându-i cu un set de instrumente practice necesare pentru a garanta un management adecvat al sistemelor termice pe bază de biomasă la nivel de comunitate. Trainingurile de instruire au fost desfășurate în perioada octombrie-decembrie.

Liderii municipali, inclusiv primarii, consilierii locali și funcționarii publici necesită cunoștințe și abilități specifice cu privire la managementul sistemelor pe biomasă în autoritățile lor locale. Trainingurile de instruire au abordat subiecte privind eficiența energetică la nivel de comunitate, diversificarea surselor energetice și producerea energiei din sursele locale de energie regenerabilă, cadru legal și instituțional cu privire la eficiența energetică și energia regenerabilă în Moldova, producerea de energie din biomasă, estimând potențialul local de biomasă și utilizarea eficientă a acestuia; procesele tehnologice asociate cu producerea energiei pe bază de biomasă din baloturile, pelete și brichete; dezvoltarea unor parteneriate publice-private durabile la nivel de comunitate drept mijloc pentru a stimula piața biomasei și atrage investiții în comunități.

30 de operatori au învățat cum să exploateze cazanele pe bază de biomasă

Operatorii de cazane trebuie să cunoască cum să exploateze și să întrețină un cazan pe bază de biomasă. Iată de ce cei 30 de operatori de cazane din primele 8 regiuni au participat la instruire

unde au învățat de la profesioniști despre tipurile de carburanți pe bază de biomasă; fluxul tehnologic utilizat în producerea peletelor, brichetelor și baloturilor de paie; caracteristicile cazanelor pe bază de biomasă; încărcarea biomasei în cazane, înlăturarea cenușii, curățirea cazanelor. Operatorii au aflat care este rolul lor în procesul de producere a energiei termice și asigurare a funcționalității adecvate a echipamentului tehnic; au învățat cum să monitorizeze procesul, cum să planifice resursele energetice și să le utilizeze rațional; au fost informați despre instrucțiunile de securitate în exploatarea echipamentului, instrucțiuni anti-incendiară ș.a. Pe lângă acest program de instruire de inițiere, operatorii de cazane vor beneficia de instruire la fața locului specifică cazanului, care va fi oferită de contractanții de proiectare și construcție.

Paiele nu sunt deșeuri, ci sursă de combustibil și de venit suplimentar

Antreprenorii agricoli, potențiali furnizori de combustibil din biomasă, și-au extins viziunea despre paie pe care nu le mai percep drept un deșeu de care trebuie să se debaraseze, ci ca pe un produs ce poate fi transformat în marfă vândută pe piață.

30 de fermieri interesați să devină furnizori de combustibil pentru cazanele bazate pe biomasă au beneficiat de instruire specializată despre beneficiile utilizării paielor în calitate de sursă energetică, procesul de balotare, diverse tipuri de baloturi de paie și echipament de balotare disponibil pe piață; depozitarea adecvată a baloturilor de paie; potențialul energetic al paielor; tipurile de cazane de ardere a paielor etc. Mai multă informație despre instruirile antreprenorilor agricoli citiți în istoria de succes „Energia regenerabilă: o afacere „curată” din pag. 4.

ISTORII DE SUCCES

ENERGIA REGENERABILĂ: O AFACERE „CURATĂ”

Antreprenorii agricoli din Moldova învață cum să câștige bani pe prelucrarea paielor

Dacă în restul lumii discuțiile despre energia regenerabilă au apărut în urmă cu 20 de ani, Moldova a început să facă primii pași în această direcție abia recent. Scumpirea continuă a gazelor naturale, salariile mici și dependența economică de furnizorul extern – acestea au fost principalele motive pentru care noul tip de energie a atras atenția moldovenilor.

Astfel, dacă până nu demult doar ecologiștii vorbeau despre avantajele reciclării, a încălzirii cu biomasă și a independenței energetice – astăzi majoritatea primarilor din Moldova le au trecute pe agenda zilei. Proiectul Energie și Biomasă în Moldova a constituit impulsul care i-a ajutat pe mulți să treacă de la vorbe la fapte. El a venit nu doar cu ideea trecerii la încălzirea cu biomasă, ci și cu expertiza și asistența tehnică necesare. Astfel, în raioanele republicii în care proiectul a fost activ în 2011 au fost desfășurate seminare informative pentru cei care doresc să joace un rol în noua schemă.

Aceștia sunt, în primul rând, reprezentanții autorităților publice locale, directorii instituțiilor publice și antreprenorii din localitățile rurale. Participanții la aceste sesiuni au ocazia să afle tot ce ține de încălzirea pe bază de paie balotate și afacerile cu biomasă de la specialiștii din cadrul proiectului.

Afacerile cu paie sunt profitabile

„Le demonstrăm de ce sunt profitabile afacerile cu paie, cum se recuperează investițiile făcute în echipamentul de balotare sau într-o remorcă pentru transportare”, spune Victoria Ignat, Specialistul pentru instruire și dezvoltarea capacităților din cadrul Proiectului Energie și Biomasă. „În plus, îi ajutăm pe participanți să întocmească un plan –model al potențialei afaceri, astfel încât ei singuri pot determina profitabilitatea acesteia”.

Victoria Ignat mai spune că instruirile au drept scop popularizarea încălzirii cu paie și alte deșeuri agricole. În raionul Ștefan Voda, de exemplu, acest lucru este o realitate. Aici există deja 13 instituții cu destinație socială, care au anunțat că vor trece la încălzirea cu paie pe timp de iarnă. Seminarele organizate se desfășoară de fiecare dată cu sala plină. Participanții sunt cointeresați de toate etapele: de la adunarea paielor de pe câmp - până la transformarea acestora în biocombustibil.

Cornel Bordeianu, specialistul din cadrul Proiectului, care face prezentările, spune că ideea afacerilor cu paie prinde tot mai mult la moldoveni. În cadrul seminarelor el le prezintă participanților toate aspectele economice ale balotării paielor. „Le prezentăm mai multe tipuri de echipamente - și străine, și produse în regiune. Depinde de cât de pregătiți sunt antreprenorii să se implice în acest proces. Eu sunt sigur că în scurt timp vom avea o piață în creștere a paielor balotate.”

Afacerea cu paie, într-adevăr, devine populară, iar moldovenii par să fi înțeles că se pot face bani pe vânzarea paielor.

„Cultiv cereale și aș vrea să lansez o linie de balotare a paielor”, spune Iurie Galiuc, participant la seminar. Iurie a venit să afle mai multe despre afacerile cu paie, pe care le crede profitabile. „Până acum lăsam paietele în câmp, acum însă văd că se poate face ceva util cu ele. Pentru asta însă, am nevoie de tehnică. De asta am venit aici – să mă informez. În general consider că ar fi trebuit să facem acest lucru cu 3-4 ani în urmă, iar acum deja să avem producție la scară largă. Acum, am fost puși în fața problemei: sau consumăm gaz cu prețuri astronomice sau implementăm noi tehnologii”.

Cu energia din biomasă vom putea încălzi toate încăperile grădiniței

Ludmila Zagoreț, este directoare la grădinița din satul Răscăieți din raion. Ea a venit să afle cât

costă o tonă de paie ca să poată calcula – este sau nu rentabil să încălzească instituția cu noul tip de combustibil? Ea spune că iarna este un anotimp foarte dificil pentru copiii din grădiniță.

„Avem 70 de copii, toți cu vârste diferite. Sunt nevoiți să stea cu toții într-o încăpăre, deoarece avem doar o sobă care încălzește. Copiii mănâncă, dorm și se joacă în aceeași încăpăre. Pentru noi, încălzirea cu biomasă ar însemna rezolvarea tuturor problemelor. O să putem încălzi toate sălile, chiar și pe cea de festivități!”, spune directoarea.

Potrivit specialiștilor în domeniu, încălzirea pe bază de biomasă este de circa trei ori mai ieftină decât cea pe bază de cărbune sau gaze. În plus ea nu dăunează mediului înconjurător și sporește securitatea energetică a țării. Pentru Moldova, încălzirea cu biomasă este nu doar o salvare de frig, ci și economie de bani.

CALENDARUL EVENIMENTELOR PROIECTULUI ENERGIE ȘI BIOMASĂ

10 - 13 Ianuarie 2012: Lansarea Proiectului Energie și Biomasă în raioanele Dondușeni, Râșcani, Glodeni și Soroca

19 Ianuarie 2012: Inaugurarea festivă a sistemului termic pe bază de biomasă la grădinița din s. Ermoclia, rl Ștefan Vodă, prima instituție încălzită cu energie alternativă în cadrul Proiectului Energie și Biomasă

Contacte:

29, Sfatul Țării str, Chișinău, Le Roi, Centrul Internațional de Business, Proiectul Energie și Biomasă, etaj 3, <http://www.undp.md>, e-mail: ina.zglavuta@undp.org

Buletinul electronic este produs de Proiectul Energie și Biomasă în Moldova. Proiectul, implementat în 2011-2014, are un buget total de 14,56 milioane Euro, acordați de Uniunea Europeană (14 milioane Euro) și de PNUD Moldova (560.000 Euro).

Opiniile exprimate în publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere al Uniunii Europene.